

REFLEX

27
2007
JAARGANG 7

EVOLUTIE IN PLAATS VAN REVOLUTIE

RAFFINADERIJEN EXPANDEREN

SPONSORING
UNITED FUND FOR BELGIUM

INTERVIEW
COLETTE ALMA (VNCI)

REPORTAGE
SLUIPMOORDENAAR MALARIA

The Drive against malaria

Elders in deze Reflex, op pagina 20, leest u hoe en waarom ExxonMobil wereldwijd de strijd tegen malaria ondersteunt. Ook in Nederland, waar ExxonMobil's dochteronderneming Esso Nederland BV ter gelegenheid van de *Internationale Dag van de Vrede*, 21 september 2007, 25.000 euro geschonken aan de campagne *The Drive against Malaria* van de stichting *Transparent World Foundation (TWF)* in Amsterdam. Deze stichting – in 2003 opgericht door de de ooit zelf door malaria getroffen Engelsman **David Robertson**, en de Nederlandse presentatrice en documentairefilmer en programmamaker **Julia Samuël** – gebruikt deze donatie voor de aanschaf en verdeling van muskieten-netten (klamboes) in de Democratische Republiek Kongo. TWF heeft op de Internationale Dag van de Vrede in de afgelegen en door conflict geteisterde gebieden in Oost-Kongo 300.000 klamboes laten verdelen onder de meest kwetsbaren: zwangere vrouwen en kinderen onder de vijf jaar. Het doel van deze oepatie is in totaal 730.000 kinderen te beschermen tegen malaria.

Gebleken is dat preventieve maatregelen zoals het gebruik van insecticiden en geïmpregneerde klamboes uitermate effectief kunnen zijn. Onderzoek heeft uitgezonden dat op plaatsen waar veel klamboes worden gebruikt, het aantal sterfgevallen onder kinderen met 20 procent teruggedrongen kan worden. ExxonMobil doet daarom zijn best te bevorderen dat steeds meer mensen zich met klamboes beschermen, onder andere door het uitdelen ervan te steunen in de belangrijkste Afrikaanse landen waar de onderneming actief is: Nigeria, Angola, Tsjad, Kameroen en Equatoriaal Guinea. ■

Rex Tillerson opent Wall Street

ExxonMobil bestaat 125 jaar. Ter gelegenheid hiervan opende ExxonMobil CEO Rex Tillerson op 15 augustus de New York Stock Exchange (NYSE) door met de traditionele bel het startsein te geven voor een nieuwe handelsdag op 's werelds grootste beurs. Door de jaren heen is ExxonMobil uitgegroeid tot de grootste oliemaatschappij ter wereld. De missie is niet veranderd: voorzien in de

wereldbehoefte aan energie. Momenteel is ExxonMobil actief in bijna alle landen en wint olie en gas in alle zes werelddelen.

ExxonMobil is bijna negentig jaar aan Wall Street genoteerd. ■

ExxonMobil

Opbrengst eerste vlucht superjumbo voor goede doelen

Voor de eerste commerciële vlucht van de nieuwe dubbeldeks Airbus A380, die wordt uitgevoerd door Singapore Airlines en vermoedelijk eind oktober plaatsvindt, zal ExxonMobil Aviation de brandstof leveren. De opbrengst van deze eerste vlucht van de 'superjumbojet' – van Singapore naar Sydney – is bestemd voor verschillende goede doelen.

Omdat de vraag naar plaatsen op deze historische vlucht (uiteraard) veel groter was dan het aanbod, heeft de luchtvaartmaatschappij besloten de 480 beschikbare stoelen van de A380 te veilen op de internetmarkt eBay. ExxonMobil heeft het verzoek ingewilligd om de kosten van de brandstof voor zijn rekening te nemen. De opbrengst van de vlucht zal worden verdeeld onder Singapore's *Community Chest*, een organisatie die steun verleent aan financieel kwetsbare groepen, aan twee kindziekenhuizen in Sydney en *Artsen Zonder Grenzen*.

De A380, die in 2005 een eerste testvlucht maakte, is het grootste passagiersvliegtuig ter wereld. De levering van de A380 aan Singapore Airlines staat gepland voor begin oktober. ■

Public Affairs manager **Nikolaas Baeckelmans (m)** overhandigt de cheque aan **Julia Samuël (l)** en **David Robertson**

SLUIIPMOOR

MALARIA EIST MEER SLACHTOFFERS DAN AIDS

Elke dertig seconden sterft er in Afrika iemand aan malaria. Ofwel meer dan één miljoen mensen per jaar, voornamelijk zwangere vrouwen en kinderen. De ziekte eist hiermee meer slachtoffers dan AIDS, tuberculose of de mazelen. Behalve een humane ramp is malaria ook een van de grootste obstakels voor de sociaal-economische ontwikkeling van de regio. Economen schatten dat de ziekte de getroffen landen jaarlijks meer dan US\$ 12 miljard van hun Bruto Nationaal Product kost.

Met de huidige medische kennis is de ziekte echter te voorkomen en te genezen.

Vandaar dat steeds meer overheden, organisaties en fondsen – waaronder ExxonMobil – de strijd tegen malaria steunen.

TEKST ROB VISSERS | FOTO'S MALARIA FUND EN MALARIA NO MORE

Malaria wordt veroorzaakt door de beet van een piepklein diertje, de *Anopheles* mug. Eén prikje van dit insect heeft grote gevolgen. Terwijl ze steekt – het is altijd een vrouwtje, dat het eiwitrijke bloed nodig heeft om haar nageslacht van voeding te voorzien – verdwijnt een beetje spuug van het beestje in de arm van het slachtoffer. In dat speeksel bevindt zich de malaria-parasiet, een éencellig organisme dat voorkomt in vier verschillende varianten, waarvan één dodelijk is, *Plasmodium falciparum*. Deze parasiet veroorzaakt

Malaria tropica, dat verantwoordelijk is voor de helft van alle malariabesmettingen en voor 95 procent van de sterfgevallen.

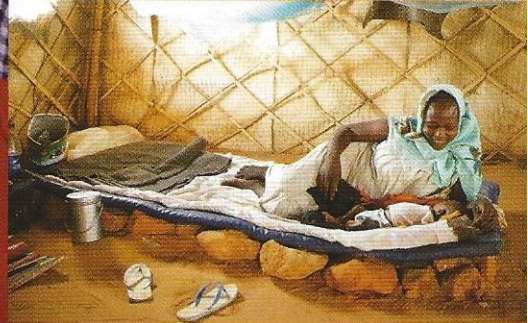
Onderhuidse horror De parasieten nestelen zich eerst in de lever, waar ze zich gedurende een week of twee razendsnel vermenigvuldigen. Wie de ziekte onder de leden heeft, merkt er in die periode weinig of niets van. Hij zal hoogstens wat griepachtige verschijnselen hebben. Dat verandert als de parasieten zijn rode bloedlichaampjes

binnendringen en zich laten meevoeren door de bloedbaan. Zij veroorzaken verstoppingen in kleine bloedvaten en verhinderen zo de toevoer van zuurstof en voedingsstoffen naar de organen. Het slachtoffer krijgt hoofd- en spierpijn, gevolgd door hevige koortsaanvallen. Als de parasiet zich ten slotte nestelt in de hersenen, vallen vitale lichaamsfuncties uit, tot de patiënt in een coma raakt en uiteindelijk overlijdt. Een ogenschijnlijk gezonde man kan 's ochtends nog op het land werken en 's avonds overleden zijn. Een horrorverhaal. »

DENNAAR

A photograph of a woman in an orange patterned wrap holding a baby in a white shirt. The woman is looking down at the baby with a gentle expression. The background is a simple, textured wall, possibly made of mud or plaster. The lighting is soft, highlighting the woman's face and the baby's features.

[Een wereld zonder malaria is een wereld met minder menselijk lijden.]

» **Wondermiddelen** | In de loop van de tijd zijn verschillende medicijnen tegen malaria ontwikkeld. Iedereen die al eens in de tropen is geweest, heeft wel gehoord van Paludrine, Nivaquine, Lariam of Malarone. Het allereerste geneesmiddel kwam begin vorige eeuw al op de markt: kinine, gemaakt van de bast van de kinaboom. Er zaten echter wel nadelen aan dit middel. Het was slechts korte tijd werkzaam en bij veelvuldig gebruik konden ernstige bijwerkingen optreden, zoals gehoorbeschadigingen. In de jaren '40 vond men het eerste synthetische medicijn uit, chloroquine, dat goedkoop en veilig was en langdurige bescherming

bood tegen alle soorten malaria. Vrijwel tegelijkertijd werd het middel dichloro-diphenyl-trichloroethane geïntroduceerd, ofwel DDT. Deze twee innovaties zorgden voor een ware revolutie in de malariabestrijding. Vanwege de komst van deze 'wondermiddelen' startte the World Health Organization (WHO) in 1955 het Global Malaria Eradication Programme. Het doel was om de ziekte binnen tien jaar uit te roeien. Huizen werden gedesinfecteerd met DDT en chloroquine werd op grote schaal uitgegeven. Zelden in de geschiedenis is er zo'n groot internationaal gezondheidsprogramma opgezet.

Een eenvoudige en goedkope preventieve oplossing: klamboes.

LOKAAL SUCCES IN ANGOLA

Wereldwijde betrokkenheid van regeringen, organisaties en particulieren is van levensbelang voor de succesvolle bestrijding van malaria. Maar uiteindelijk moeten alle (inter)nationale inspanningen resulteren in betere lokale omstandigheden. Hieronder een praktijkvoorbeeld uit Kuito, de hoofdstad van de Angolese provincie Bie.

Na de Angolese burgeroorlog lag deze stad in puin, ook de medische infrastructuur. Sinds 2004 steunt ExxonMobil de non-profit organisatie Africare, die een totaalaanpak hanteert om de primaire gezondheidszorg in Bie weer op poten te zetten. Onderdeel hiervan was de herbouw van het Ekovongo Health Center, dat tijdens de oorlog was verwoest. Sinds de opening in maart 2006 bereikt het medisch centrum bijna 14.000 mensen in zo'n achttien nabijgelegen dorpen. Africare's aanpak behelst verder de bestrijding van alle kinderziektes, inclusief malaria. Preventie heeft daarbij de prioriteit. Daarnaast traint de organisatie lokale mensen in het diagnosticeren en behandelen van malaria en deelt zij klamboes uit aan patiënten. Zij gaan ook naar de dorpen om het gebruik ervan te stimuleren. Het resultaat is een afname van malaria van maar liefst tachtig procent in drie jaar.

Malaria handhaaft zich | En het had zeker effect. In de Verenigde Staten bijvoorbeeld verdween de ziekte in z'n geheel. Maar niemand had verwacht dat de ziekte zo taai zou zijn. In de tropen leek malaria onuitroeibaar. Langzaam maar zeker droogden daarom de inkomstenbronnen op. In 1969 werd het programma beëindigd. Dat betekende dat de ziekte weer voet aan de grond kreeg waar ze al veel terrein verloren had. In ieder geval handhaafde de ziekte zich genadeloos op plaatsen in Afrika waar de WHO slechts kleinschalige projecten had opgestart. Bovendien werd het gebruik van DDT verboden, vanwege de schade die het

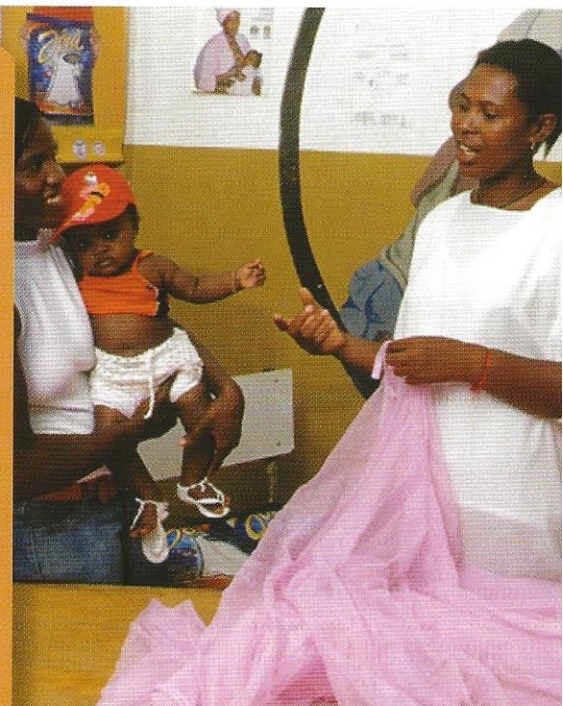
AFRICA HEALTH INITIATIVE

In het jaar 2000 lanceerde de ExxonMobil Foundation het Africa Health Initiative, dat programma's steunt op het gebied van malariapreventie, -beheersing en -behandeling. Sindsdien heeft de oliemaatschappij bijna 100 miljoen dollar aan Afrikaanse projecten gedoneerd. Dit jaar komt daar nog eens 10 miljoen dollar bij. Een van de middelen waar ExxonMobil bij is betrokken, zijn klamboes: het bedrijf draagt bij aan de ontwikkeling van de insecticiden waarmee de muskietennetten behandeld worden. De netten behoren tot de eenvoudigste en goedkoopste preventieve oplossingen. In de praktijk blijkt dat kindersterfte met liefst twintig procent kan afnemen door het gebruik van geïmpregneerde klamboes.

Het Africa Health Initiative sluit aan bij de ideeën van Roll Back Malaria (RBM), dat werd opgericht door de WHO, het United Nations Development Program (UNDP), UNICEF en de Wereldbank. ExxonMobil heeft zitting in het bestuur. De vier speerpunten van RBM zijn:

- voorkomen van malaria bij zwangere vrouwen
- beperken van de muggenpopulatie
- snelle diagnose en behandeling van malaria
- tijdig handelen bij noodgevallen en epidemische uitbraken.

Zie ook de rubriek op pagina 19.

toebracht aan het milieu. Vervolgens bleek ook nog eens dat de parasieten steeds vaker resistent bleken te zijn tegen de diverse medicijnen. Malaria past zich immers ongelofelijk snel aan en vormt steeds weer nieuwe mutaties. Bijna alle synthetische geneesmiddelen zijn nu gedeeltelijk of zelfs geheel waardeveloos.

Nieuwe initiatieven | Inmiddels is er sprake van een echte crisis. In veel tropische landen is het aantal malariagevallen verder toegenomen als gevolg van verschillende oorzaken, zoals inefficiënte malariabestrijding, migratie en slechte gezondheidszorg. Dat heeft niet alleen een verwoestend effect op families en gemeenschappen, maar ook op de economische ontwikkeling van Afrika. Een gezonde nationale economie hangt tenslotte grotendeels af van de fysieke gezondheid van de inwoners van een land. Steeds meer mensen willen de epidemie een halt toeroepen. Daarom heeft onder meer de WHO de strijd tegen malaria de hoogste prioriteit gegeven en is de omvang van de anti-malariafondsen, van onder meer ExxonMobil, sinds 2003 verdubbeld. De internationale samenwerking, onontbeerlijk in de strijd tegen malaria, is fors toegenomen. Roll Back Malaria

(RBM) is een voorbeeld van een wereldwijd samenwerkingsverband dat als doel heeft de gevolgen van malaria in 2010 te hebben gehalveerd (zie kader 'Africa Health Initiative'). Daartoe willen de deelnemende partijen alle bestaande anti-malariastrategieën combineren om de ziekte te bestrijden, variërend van traditionele Chinese kruiden en klamboes tot insecticiden en medicijncocktails. Het zijn vaak eenvoudige middelen in combinatie met snel medisch handelen die vele levens kunnen redden.

Hoop voor de toekomst | De hoop van velen is gevestigd op het ultieme medicijn: een vaccin dat ieder mens immuun maakt voor de dodelijke parasiet. Helaas blijkt de ontwikkeling hiervan buitengewoon moeilijk. Een vaccin tegen malaria is niet vergelijkbaar met een vaccin tegen bacteriën of virussen, omdat dat relatief eenvoudige organismen zijn. Het poliovirus bestaat bijvoorbeeld uit elf genen, *Plasmo-*

dium falciparum uit meer dan vijfduizend.

De combinatie van deze complexiteit met de snelheid waarmee de parasiet zich aanpast aan nieuwe omstandigheden maakt het tot een hachelijke zoektocht. Maar die is natuurlijk meer dan de moeite waard. Een wereld zonder malaria is een wereld met minder menselijk lijden en meer sociaal-economische vooruitgang.

Wie kiest daar niet voor? <<

